

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็น 02

การต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้าน

ความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ด้าน

การสร้างความสามารถ
ในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ด้าน

การพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพ
ทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ด้าน

การสร้างโอกาส
และความเสมอภาค
ทางสังคม

ยุทธศาสตร์ด้าน

การสร้างการเติบโต
บนคุณภาพชีวิตที่เป็น
มิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ด้าน

การปรับสมดุลและ
พัฒนาระบบบริหาร
จัดการภาครัฐ

“พัฒนาต่อยอดการต่างประเทศเพื่อให้ไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว
มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

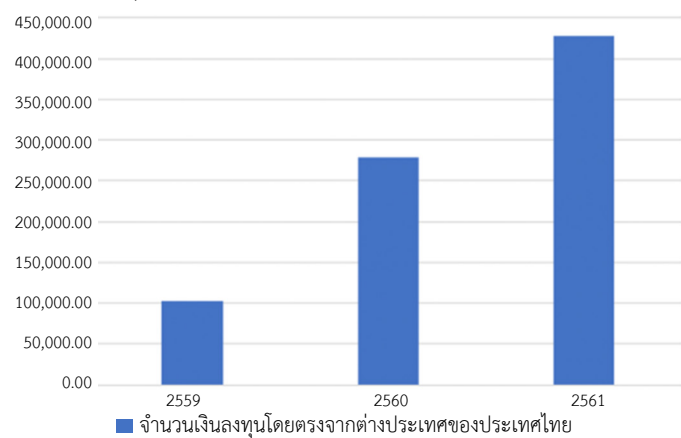
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (02) การต่างประเทศ มุ่งเน้นให้ไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการดำเนินงานด้านการต่างประเทศให้ไทยมีความพร้อมและบทบาทเชิงรุกอย่างสร้างสรรค์เพื่อเป็นผู้เล่นสำคัญในเวทีโลก และมีความร่วมมือกับนานาชาติในลักษณะที่จะเกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านของไทย อาทิ ความมั่นคง เศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาคมโลก โดยมีเป้าหมายระดับประเด็นคือ **การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

020001

การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก เมื่อพิจารณาเทียบเคียงจากระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ในปี 2561 มีจำนวนเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย 426,749.64 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.77 จาก 279,335.13 ล้านบาท ในปี 2560 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีองค์ประกอบหลายมิติที่สร้างความเชื่อมั่นให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุน

จำนวนเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยรายปี (หน่วย: บาท)

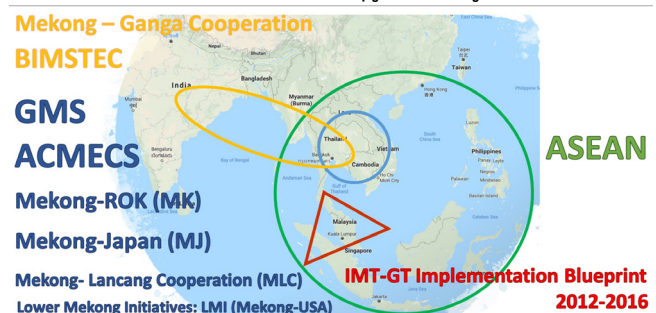
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

อันเป็นผลมาจากการต่างประเทศไทยมีเอกภาพ จากการทำงานของทีมประเทศไทย ซึ่งเกิดจากการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินการในหลายมิติเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและยืนหยัดของไทยในเวทีโลก ประกอบด้วย **มิติด้านความมั่นคง** ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏในแผนแม่บทประเด็นความมั่นคง แผนย่อยที่ 4 ด้านการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมทั้งองค์การภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ

มิติด้านความมั่นคง ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายการทูตระดับภูมิภาคเชิงรุกและทั่วถึง เป็นผู้ริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่มภูมิภาคที่เป็นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ อาทิ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลาย

สาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ กรอบความร่วมมือเอเชีย กรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง เพื่อมุ่งผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจในทุกมิติ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีนโยบายที่มีความสอดคล้องและและสนับสนุนข้อริเริ่มเส้นทางสายไหมและเส้นทางสายไหมทางทะเลศตวรรษที่ 21 ในระดับประเทศ ได้แก่ การส่งเสริมระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกและระเบียบเศรษฐกิจอื่น ๆ ในอนุภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายระเบียบเศรษฐกิจจีน-คาบสมุทรอินโดจีน

ภาพรวมความร่วมมือในอนุภูมิภาคและภูมิภาค

020001

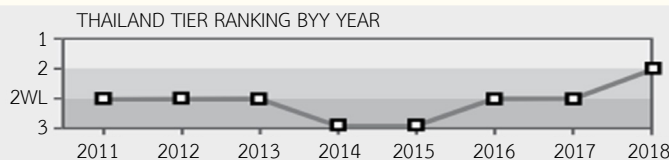

ที่มา: Sustainable Development Solutions Network: SDSN

มิติด้านความยั่งยืน รายงาน Sustainable Development Report 2019 ซึ่งจัดทำโดยเครือข่ายการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Solutions Network: SDSN) และมูลนิธิเบิร์ทเลส์มันน์ ได้รายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs ของแต่ละประเทศ ในปี 2562 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศทั่วโลก ปรับตัวดีขึ้น 19 อันดับจากอันดับที่ 59 ในปี 2561 จาก 156 ประเทศ

มิติการมีมาตรฐานสากล ประเทศไทยได้ดำเนินการผ่านกระบวนการต่างประเทศและการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีมาตรฐานสากล หรือผ่านมาตรฐานสากลในปีที่ผ่านมา อาทิ การต่อต้านการค้ามนุษย์ไทยได้รับการปรับอันดับดีขึ้นจาก Tier 3 เป็น Tier 2 Watch List ในปี 2559 และเป็น Tier 2 ในปี 2561 ต่อเนื่องถึงปี 2562 องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศพลตสถานะตรงแดงให้ไทยผ่านมาตรฐานการบินเต็มรูปแบบ สหภาพยุโรปปลดสถานะใบเหลืองของภาคประมงไทยต่อความก้าวหน้าของการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ของไทย สะท้อนให้เห็นถึงการไม่ละทิ้งและความพยายามในการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทยให้กับนานาประเทศ

สถานะการค้ามนุษย์ของไทยตามรายงาน TIP Report

ที่มา: TIP Report

และมิติการมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ประเทศไทยได้รับเลือกตั้งจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2563 - 2565 ซึ่งเป็น 1 ใน 6 คณะมนตรีหลักของสหประชาชาติที่มีภารกิจหลักในการเสนอและทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในทุกมิติ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

วาระปี 2562 - 2566 รวมถึงได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ วาระปี 2563 - 2564 เป็นสมัยที่ 8 สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นจากนานาประเทศที่มีต่อประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ใน 6 มิติ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างหน่วยงานรัฐและความซ้ำซ้อนกันของภารกิจ เป็นความท้าทายในมิติความมีเอกภาพ ระดับการแข่งขัน ทางการค้าระหว่างประเทศที่เข้มข้นขึ้น ภาวะการชะลอตัว ของเศรษฐกิจโลก สถานการณ์ความไม่สงบในภูมิภาค ต่าง ๆ รวมถึงโรคอุบัติใหม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมิติ ความมั่นคง สังคมยังขาดตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน มองเป็นเรื่องไกลตัว ยังขาด การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องดังกล่าว และนิยามตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ไม่ ตรงกันระหว่างระดับชาติและระดับสากล ล้วนส่งผลต่อ การดำเนินการในมิติความยั่งยืน ระดับความแตกต่าง ของมาตรฐานสากลและมาตรฐานภายในประเทศ ที่ยังไม่สอดคล้องกัน การขาดการบูรณาการและ ความเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานรัฐ ตลอดจนการขาด การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ยังเป็นความท้าทาย ในมิติการมีมาตรฐานสากล การส่งเสริมให้คนไทยมี ความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ และองค์กรความรู้ของไทยเป็นที่ชื่นชมในเวทีโลก ยังคง เป็นความท้าทายในมิติการมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก และมิติความมั่นคง ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏในแผนแม่บท ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยที่ 4 ด้านการบูรณาการ ความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ

แผนแม่บทฯ ประเด็น (02) การต่างประเทศ ประกอบด้วย 5 แผนแม่บทย่อย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้ (1) *ความร่วมมือ ด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ* มีแนวทางในการพัฒนา ที่เน้นการเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อม ระหว่างประเทศ ให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างและ

อ้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค รวมทั้ง การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐ และที่มิใช่ภาครัฐ (2) *ความร่วมมือ เศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ* มีแนวทางในการพัฒนาที่เน้นเสริมสร้างความร่วมมือ กับต่างประเทศในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐาน ของนวัตกรรม มุ่งกระจายความเจริญ เพิ่มโอกาส และลดอุปสรรคทางเศรษฐกิจ ให้มีความสำคัญกับ การขยายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม รวมถึงเน้นการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนกับนานาชาติประเทศ (3) *การพัฒนา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่าง ประเทศ* มีแนวทางในการพัฒนาที่เน้นการเสริมสร้าง ความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และแนวปฏิบัติ เน้นผลักดันให้มีการจัดทำ ปรับปรุง และบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศให้ สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ และมีความเป็น มาตรฐานสากลในทุกภาคส่วน (4) *การส่งเสริมสถานะ และบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก* มีแนวทาง ในการพัฒนาที่เน้นสร้างเกียรติภูมิและอำนาจต่อรอง เสริมสร้างการใช้อำนาจแบบนุ่มนวลอย่างเป็นระบบ ให้มีความสำคัญกับการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดี ยกระดับ การส่งเสริมเอกลักษณ์ของไทย รักษาสถานะหนึ่งใน ศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพของโลก และส่งเสริม การเป็นจุดหมายของการจัดประชุม/กิจกรรมระหว่าง ประเทศในภูมิภาค รวมถึงเน้นส่งเสริมศักยภาพและ เสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่คนไทยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และ (5) *การต่างประเทศมีเอกภาพและ บูรณาการ* มีแนวทางในการพัฒนาที่เน้นส่งเสริม การบริหารจัดการและดำเนินงานด้านการต่างประเทศ ของส่วนราชการไทยอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการ และมีธรรมาภิบาล ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ ภาคีพัฒนาทั้งในประเทศและในต่างประเทศ

020201

020202

020301

020401

020501

แผนแม่บทย่อย ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

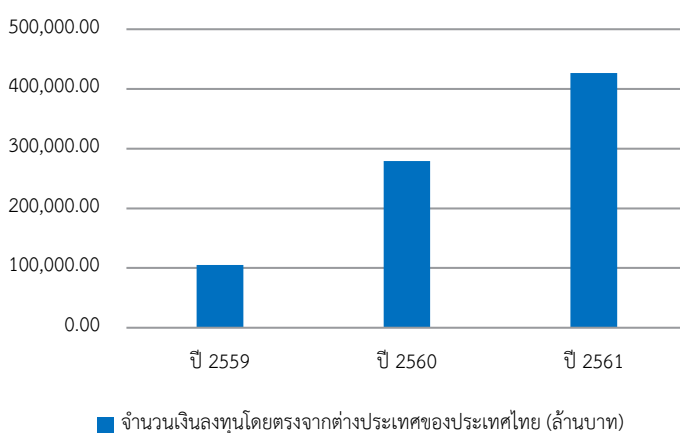
เป้าหมาย

020201

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า การลงทุน และความเชื่อมโยงที่สำคัญใน ภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจ ที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น

มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพ การท่องเที่ยว และการศึกษา รวมทั้งเป็นคลัสเตอร์ด้านการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพที่สำคัญของภูมิภาค และสนับสนุนให้บริษัท/องค์กรระหว่างประเทศจัดตั้ง สำนักงานใหญ่ระดับภูมิภาคในไทย ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้จะส่งผลให้การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลกได้ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า การลงทุน และความเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์กับประเทศคู่ค้าที่ดี ความพร้อมของต่างประเทศที่จะร่วมมือกับไทย การลดระดับการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ความเชื่อมั่น ของต่างประเทศที่มีต่อมาตรฐานสินค้าและบริการของไทย ความมีเสถียรภาพทางการเมือง และการเป็นระบบ เศรษฐกิจนวัตกรรมที่มีความพร้อมด้านแรงงานฝีมือและการวิจัยและพัฒนา

จำนวนเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยรายปี (หน่วย: ล้านบาท)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศ ความเชื่อมโยงและนวัตกรรมในกรอบทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี พบว่าไทยมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุนของภูมิภาคเอเชีย ซึ่งสามารถสะท้อนผลจากรายงานที่เกี่ยวข้องเนื่อง ได้แก่ ระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นจาก 279,335.13 ล้านบาท ในปี 2560 เป็น 426,749.64 ล้านบาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.77 (ธนาคารแห่ง

ประเทศไทย, 2563) โดยในปี 2561 มีโครงการต่างชาติดียื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร 14 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 3,587 ล้านบาท เพิ่มจากปี 2560 ที่มี 7 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 2,200 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 63.05 ในขณะที่มีโครงการต่างชาติดียื่นขอรับการสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในปี 2561 จำนวน 10 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 14,081 ล้านบาท ลดลงจากปี 2560 ที่มีจำนวน

15 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 17,983 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 21.70 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2562) นอกจากนั้น ดัชนีนวัตกรรมโลก หรือ Global Innovation Index (GII) สะท้อนให้เห็นถึงระดับการพัฒนานวัตกรรมของไทยที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากเดิมที่อยู่ในอันดับที่ 51 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 44 และ 43 ในปี 2561 และ 2562 ตามลำดับ (Cornell University, INSEAD, and WIPO, 2019) โดยตัวชี้วัดย่อยด้านศักยภาพทางธุรกิจปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ 62 ในปี 2561 เป็นอันดับที่ 60 ในปี 2562 สะท้อนถึงความพร้อมในการประกอบกิจการของภาคเอกชน **อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดย่อยด้านศักยภาพการตลาดปรับตัวแยกลงจากอันดับที่ 28 ในปี 2561 เป็นอันดับที่ 32 ในปี 2562** เนื่องจากการแข่งขันทางการค้าของประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยที่จะต้องเร่งดำเนินมาตรการเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในสภาวะการแข่งขันที่เข้มข้นในปัจจุบัน

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561 – 2562 รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ผ่านแผนงาน/โครงการต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมตลาดเชิงรุกเพื่อเพิ่มโอกาสด้านการค้าการลงทุน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และการขยายเวลาเปิดทำการด้านศุลกากรสะเดา-บูกิตกายูฮิตัม เป็น 24 ชั่วโมง ซึ่งทำให้ปริมาณการค้าการลงทุนบริเวณชายแดนของทั้งไทยและมาเลเซียเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการส่งเสริมความร่วมมือในกรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค เช่น ระดับภูมิภาค ได้แก่ กรอบความร่วมมืออาเซียน ที่ไทยเป็นประธานในปี 2562 และกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และระดับอนุภูมิภาค ได้แก่ ยุทธศาสตร์

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยรัฐบาลได้ส่งเสริมความพร้อมของต่างประเทศให้เข้ามาร่วมมือกับประเทศไทย อาทิ การขยายเครือข่ายกับภาคเอกชนต่างประเทศเพื่อเชิญชวนนักลงทุนต่างชาติมาลงทุนในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve Industries) ของไทย โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งมีการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจนวัตกรรม ด้วยการพัฒนาพื้นที่เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation: EECi) และเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อดึงดูดผู้ประกอบการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาลงทุนในไทย รวมทั้งมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ ด้วยการให้แรงจูงใจทางภาษี อาทิ การนำรายจ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาไปลดหย่อนภาษีนิติบุคคลหรือภาษีเงินได้ และที่ไม่ใช่ภาษี อาทิ การผลิตแรงงานทักษะสูงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่เน้นอุตสาหกรรมเป้าหมาย นอกจากนี้ รัฐบาลมีนโยบายผลักดันให้ไทยเป็นประเทศแห่งนวัตกรรม ที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะชาวต่างชาติ เข้ามาลงทุนในไทยเพื่อพัฒนานวัตกรรมและยกระดับสินค้าตามมาตรฐานสากล ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจนวัตกรรม ในอีกทางหนึ่ง สอดคล้องรับกับการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์กับประเทศคู่ค้าที่ดี ความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่มีต่อมาตรฐานสินค้าและบริการของไทย ความมีเสถียรภาพทางการเมือง และไทยมีระบบเศรษฐกิจนวัตกรรมที่มีความพร้อมด้านแรงงานฝีมือและการวิจัยและพัฒนา

020201

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนของภูมิภาคนั้น มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ ระดับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่เข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนที่ได้ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ทำให้ระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยอาจเติบโตในอัตราที่ลดลง นอกจากนี้ ภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก อันเป็นผลมาจากสงครามการค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา สถานการณ์ความไม่สงบในอิหร่านและรัฐปาเลสไตน์ และโรคอุบัติใหม่ยังส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวและบริการที่หดตัวลงอย่างเห็นได้ชัด นับเป็นอุปสรรคสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การที่จะสร้างให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนในด้านการให้บริการสุขภาพ การท่องเที่ยว และการศึกษาของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งการเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ระดับภูมิภาคของบริษัท/องค์กรระหว่างประเทศนั้น นอกจากจะขึ้นกับระดับศักยภาพภายในประเทศแล้ว ยังขึ้นกับสถานการณ์และศักยภาพทางการแข่งขันของประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ หากต้องการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หน่วยงานรัฐและภาคส่วนอื่น ๆ จะต้องดำเนินการเชิงรุกเพื่อสร้างเศรษฐกิจนวัตกรรมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เนื่องจากนวัตกรรมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะดึงดูดผู้ประกอบการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาลงทุนในไทย อันจะก่อให้เกิดการถ่ายทอดและต่อยอดการใช้เทคโนโลยี ในการพัฒนาประเทศและสร้างรายได้ให้กับประชาชนไทยอย่างทั่วถึง รวมทั้งจะต้องยกระดับศักยภาพและมาตรฐานสากลของธุรกิจบริการที่ไทยต้องการเป็นศูนย์กลางอย่างเร่งด่วน ทั้งธุรกิจบริการทางการแพทย์/สาธารณสุข โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร สปา โรงเรียน สถานศึกษา และมหาวิทยาลัย

แผนแม่บทย่อย ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

เป้าหมาย

ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืน กับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

020202

มุ่งเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนกับนานาประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี สร้างความสมดุลระหว่างการเติบโตและความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่มี ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลกได้ ทั้งนี้ ความพร้อมของต่างประเทศที่จะร่วมมือกันดำเนินการ ความตระหนักของทุกภาคส่วน และการบูรณาการ ขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุ เป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาระดับ ความสำเร็จของบทบาทไทยในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ ยั่งยืนกับต่างประเทศ รายงาน Sustainable Development Report 2019 ซึ่งจัดทำโดยเครือข่ายการแก้ปัญหา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และมูลนิธิแบร์เทลส์มันน์ ได้รายงาน ผลความก้าวหน้าการดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs ของแต่ละ ประเทศ โดยใช้ตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้ง 17 เป้าหมายหลัก ซึ่งในปี 2562 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศทั่วโลก ปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ 59 ในปี 2561 หรือดีขึ้น 19 อันดับ นอกจากนั้น ยังได้วัดความก้าวหน้า การดำเนินงานของแต่ละประเทศด้วยดัชนีคะแนนการพัฒนา ที่ยั่งยืน ซึ่งในปี 2562 ประเทศไทยมี 73.0 คะแนน ปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มี 69.2 คะแนน สะท้อนให้เห็นถึง ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อน SDGs อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีประเด็นที่มีความท้าทาย ที่ควรให้ความสำคัญและดำเนินการเร่งด่วน ได้แก่ เป้าหมายหลักที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมาย หลักที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ เป้าหมายหลักที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ และเป้าหมายหลักที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล

สถานะการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2562

OVERALL PERFORMANCE

Index score

Regional average score

73.0

65.7

SDG Global rank 40 (OF 162)

ที่มา: Sustainable Development Solutions Network: SDSN

020202

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561 – 2562 คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้ขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุ SDGs ภายในปี 2573 โดยการประชุม กพย. ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2562 คณะกรรมการฯ ได้ให้ความเห็นชอบแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างความตระหนักรู้ (2) การบูรณาการเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 (3) กลไกการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยคณะอนุกรรมการ 4 คณะ (4) การจัดทำโครงการด้วยหลักการความสามัคคีแห่งเหตุและผล (5) การสร้างเครือข่ายกับภาคีการพัฒนา และ (6) การติดตามผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ทั้งนี้เพื่อสร้างหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกับภาคีต่างประเทศ ไทยได้บริจาคให้กับกองทุนพัฒนาเอเชีย จำนวน 33,972,000 บาท และบริจาคเงินให้สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ ภายใต้ธนาคารโลก จำนวน 33,000,000 บาท ในปี 2562 นอกจากนี้ ไทยในฐานะประธานอาเซียนในปี 2562 ได้ดำเนินการภายใต้ธีม ร่วมมือ ร่วมใจ ก้าวไกล ยั่งยืน โดยได้จัดตั้งศูนย์อาเซียนเพื่อการศึกษาและการหารือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร และเป็นเวทีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และระหว่างอาเซียนกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ซึ่งสามารถสนับสนุนความร่วมมือใต้-ใต้ และการประสานงานระหว่างประเทศอาเซียนในอนาคต รวมทั้งจัดการประชุมคณะทำงานร่วมระหว่างภาคประชาสังคมและภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิรูประบบงานด้านการพัฒนาของสหประชาชาติ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สอดคล้องและเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างไทยกับต่างประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุ SDGs มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การที่คนกลุ่มใหญ่ในสังคมยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นของ SDGs โดยมองว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นเป็นเรื่องไกลตัว หรือเป็นเรื่องของหน่วยงานรัฐ แต่เพียงเท่านั้น การขาดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมองว่าเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานเจ้าภาพในแต่ละเป้าหมายหลักเท่านั้น ไม่สนับสนุนการขับเคลื่อนตามบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็น ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน รวมถึงนิยามตัวชี้วัด SDGs ที่ยังไม่ตรงกันระหว่างระดับชาติและระดับสากล ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการเก็บข้อมูลและการรายงานสถิติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

หน่วยงานรัฐและภาคีเครือข่ายควรดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทยทั้ง 6 ขั้นตอน โดยควรเร่งสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นกับคนทั้งประเทศ พิจารณาจัดทำสื่อสารณะเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งสื่อรูปแบบเดิมและสื่อรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์และเข้าใจได้ รวมทั้งยังควรเชื่อมโยงโครงการที่ดำเนินการเพื่อตอบโจทย์ SDGs และตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติเข้าด้วยกัน ใช้ระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) เป็นหลักในการติดตามความก้าวหน้าการบรรลุ SDGs ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินการของหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ รัฐบาลควรพิจารณาการจัดตั้งรางวัล Thailand SDGs Award เพื่อมอบรางวัลให้กับบุคคล/กลุ่มบุคคล องค์กรต่าง ๆ จากทุกภาคส่วนที่มีผลงานโดดเด่นด้านการส่งเสริมการบรรลุ SDGs เช่นเดียวกับที่ญี่ปุ่นมีรางวัล Japan SDGs Award ตั้งตั้งแต่ปี 2560

แผนแม่บทย่อย การพัฒนาที่สอดคล้อง กับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

เป้าหมาย

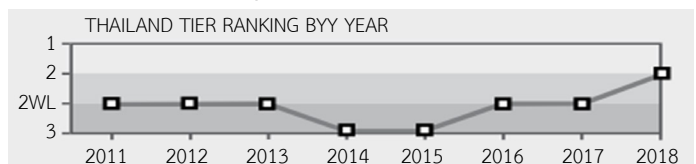
ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้อง กับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถ มีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนด มาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

020301

เนื่องจากสังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดและการแข่งขันที่สูงมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้การพัฒนาอย่างเป็นเอกเทศจากกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างสากลเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ซึ่งประเทศไทยจะต้องปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบในประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานและพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้จะส่งผลให้การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลกได้ ทั้งนี้ การบรรลุเป้าหมายประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องดำเนินการบูรณาการระหว่างส่วนราชการในการอนุรักษ์พันธกรณีระหว่างประเทศของไทย/มาตรฐานสากลที่สำคัญต่อผลประโยชน์ของประเทศ ความตระหนักและศักยภาพของส่วนราชการไทย และกฎระเบียบภายในที่ชัดเจนสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ/มาตรฐานสากล

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณา
ระดับความร่วมมือกับต่างประเทศในการปรับปรุง/
พัฒนามาตรฐานภายในประเทศ และอันดับ/
คะแนนของไทยในดัชนีสากลในประเทศที่มี
นัยสำคัญต่อผลประโยชน์ของชาติ ในช่วงที่ผ่านมา
ประเทศไทยได้ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่าง

สถานการณ์ค้ำมนุษย์ของไทยตามรายงาน TIP Report

ที่มา: TIP Report

ประเทศและมาตรฐานสากลที่สำคัญในหลายด้าน อาทิ ในด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ ไทยได้รับการปรับอันดับดีขึ้น
จาก Tier 3 เป็น Tier 2 Watch List ในปี 2559 และเป็น Tier 2 ในปี 2561 ต่อเนื่องถึงปี 2562 ซึ่งเป็นอันดับที่ดีที่สุด
ในรอบ 9 ปีที่ผ่านมา ตามรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา ในด้านการบินระหว่างประเทศ ไทยได้รับ
การปลดธงแดงจากองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ เมื่อเดือนตุลาคม 2560 ทำให้ลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
กับธุรกิจการบินระหว่างประเทศ และในด้านการประมง ไทยได้รับการปลดสถานะใบเหลืองของภาคการประมงไทย
จากสหภาพยุโรป ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน
และไร้การควบคุม ซึ่งได้มีการพัฒนาผ่านกลไกการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ได้รับสถานะใบเหลืองเมื่อปี
2558 ซึ่งการปลดสถานะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาภาคการประมงของไทยอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม
ยังมีบางประเด็นที่ไทยต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ อาทิ การทบทวนนโยบายและ
มาตรการในการกำกับตรวจสอบเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีทางการเงิน เพื่อป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธ
ที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

020301

การดำเนินงานที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2561 – 2562 ส่วนมากเป็นการดำเนินโครงการที่ส่งเสริมองค์ความรู้ พัฒนาบุคลากร และทบทวนกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะกระบวนการด้านการเงิน การทุจริตคอร์รัปชัน การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในการดำเนินงานที่หลากหลาย เสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบภายในประเทศให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยและมีความเป็นมาตรฐานสากล อาทิ โครงการปฏิรูปกฎหมาย และบูรณาการแนวปฏิบัติที่ดีในการตรากฎหมาย ภายใต้แผนงาน Country Programme ที่รัฐบาลดำเนินการร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อนึ่ง ในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียนปี 2562 ไทยได้ผลักดันการเสนอเอกสารผลลัพธ์ของอาเซียนจำนวนมากที่สอดคล้องกับหลักสากลที่ส่งเสริม

สันติภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืน อาทิ เอกสารมุมมองอาเซียนต่ออินโด-แปซิฟิก เพื่อส่งเสริมความเป็นแกนกลางของอาเซียนและรักษาบทบาทนำอาเซียนในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ซึ่งเอกสารได้บรรจุแนวคิด 3 M ที่ไทยเสนอด้วย ได้แก่ ความไว้วางใจ (Mutual Trust) การเคารพซึ่งกันและกัน (Mutual Respect) และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit) นอกจากนี้ ไทยได้ผลักดันให้ผู้นำอาเซียนรับรองปฏิญญากรุงเทพฯ ว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในอาเซียน รวมทั้งได้มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนในมิติต่าง ๆ ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ประเทศไทย 7 ศูนย์ และได้ริเริ่มเครือข่ายอาเซียนเพื่อต่อต้านการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม นอกจากนี้ ในปี 2562 ในกรอบสหประชาชาติ ไทยเป็นผู้ประสานการเจรจาในการให้ประชุมสมัชชาสหประชาชาติรับรองปฏิญญาทางการเมืองของการประชุมระดับสูงว่าด้วยหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดยฉันทามติ

020301
020301

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ยังมีข้อจำกัดในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ระดับความแตกต่างของมาตรฐานสากลและมาตรฐานภายในประเทศที่ยังไม่สอดคล้องกัน การขาดการบูรณาการและความเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานรัฐ ตลอดจนการขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เนื่องจากอาจทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานรัฐและประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะในภาคการประมงที่จะต้องเร่งสร้างความเข้าใจและแนวปฏิบัติที่ถูกต้องให้กับชาวประมงพื้นบ้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย อาจใช้สถานะของประเทศในประเด็นการค้ามนุษย์ การบินระหว่างประเทศ การควบคุมการประมงผิดกฎหมาย และการฟอกเงิน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและพันธกรณีสากล โดยกำหนดเป้าหมายให้สถานะของประเทศในอนาคตอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าสถานะปัจจุบันหรือจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้ให้กับส่วนราชการและภาคส่วนอื่น ๆ ในลำดับแรก รวมทั้งจะต้องเสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพในการดำเนินการในทุกด้านเพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบพันธกรณี และมาตรฐานระหว่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนไทยมีคุณภาพชีวิตและมาตรฐานต่าง ๆ ที่ดีขึ้น ทำให้ชาวต่างชาติมีความเชื่อมั่นในการทำธุรกิจและลงทุนในประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ไทยไม่สูญเสียตลาดและโอกาสทางเศรษฐกิจในต่างประเทศ อาทิ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงกฎหมายเร่งดำเนินการยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็นและปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบังคับใช้ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ต้องสร้างความเข้าใจกับภาคเอกชนและภาคประชาชนให้เห็นถึงความจำเป็นของการบังคับใช้ดังกล่าวด้วย

แผนแม่บทย่อย การส่งเสริมสถานะและบทบาท ของประเทศไทยในประชาคมโลก

เป้าหมาย

020401

ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น

มุ่งส่งเสริมสถานะ อำนาจแบบนุ่มนวล และขีดความสามารถของไทย ผ่านการเผยแพร่วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ และการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลกได้ ทั้งนี้ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย คนไทยมีความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ องค์ความรู้ของไทยเป็นที่ชื่นชมในเวทีโลก การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความนิยมไทยในต่างประเทศ/บทบาทของไทยบนเวทีระหว่างประเทศ และการบูรณาการร่วมกับภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมสถานะและศักยภาพของคนไทยในต่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาระดับความสำเร็จของไทยในการสร้างความเข้าใจ/การยอมรับภาพลักษณ์ และความนิยมไทยในสากลด้วยอำนาจแบบนุ่มนวล ระดับความสำเร็จของไทยในเวทีระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศอย่างกว้างขวาง โดยในปี 2562 ไทยได้รับเลือกตั้งจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2563 – 2565 ซึ่งเป็น 1 ใน 6 คณะมนตรีหลักของสหประชาชาติที่มีภารกิจหลักในการเสนอและทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ

การพัฒนาในทุกมิติ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ภายในปี 2573 นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2562 – 2566 โดยได้รับคะแนนเสียง 156 เสียง จากจำนวนประเทศที่ลงคะแนนเสียงทั้งหมด 170 ประเทศ ซึ่งเป็นคะแนนสูงสุดในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นจากนานาประเทศที่มีต่อประเทศไทย

020401

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐเพื่อส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก ในช่วงปี 2561 – 2562 ดำเนินการจัดโครงการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและวิชาการ อาทิ เทศกาลภาพยนตร์ไทย งานแสดงดนตรีไทย งานประชาสัมพันธ์อาหารไทย กิจกรรมมวยไทย ดำเนินกิจกรรมการทูตพหุภาคี/การภูมิภาค ในการแสดงบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ การเป็นประธานอาเซียนและบทบาทไทยในสหประชาชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานภูมิภาคขององค์การระหว่างประเทศ และการประชุมระหว่างประเทศทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน สอดคล้องกับนโยบายที่จะส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุน และการบริการของภูมิภาค เพื่อเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยมีผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การตราพระราชบัญญัติเอกสิทธิ์และความคุ้มกันสำหรับองค์การระหว่างประเทศและการประชุมระหว่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ. 2561 ซึ่งจะผลักดันสถานะและภาพลักษณ์ของไทยในฐานะเจนีวาแห่งเอเชียในการเป็นแหล่งบ่มเพาะองค์ความรู้และแนวปฏิบัติสากลของภูมิภาค ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงในการยกระดับศักยภาพของบุคลากรไทย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในช่วงปีที่ผ่านมาหน่วยงานรัฐได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ภายใต้แนวคิดการทูตวัฒนธรรม และกิจกรรมการทูตพหุภาคี/การภูมิภาค ซึ่งทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศ และมีบทบาทในประชาคมโลกมากขึ้น ทว่าไทยยังคงมีข้อจำกัดในการเป็นที่ยอมรับในบางมิติที่ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถแข่งขันกับภาคอื่น ๆ ซึ่งทำให้โอกาสในการเข้าร่วมมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศเป็นไปได้ไม่มากนัก อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดบางเรื่อง อาทิ ความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศพันธมิตรในการพัฒนา ความสามารถในการดำเนินการตามมาตรฐานสากล และประเด็นความน่าเชื่อถือของไทยอันเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในการส่งเสริม

ให้คนไทยมีความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ และองค์ความรู้ของไทยเป็นที่ชื่นชมในเวทีโลก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย สำหรับการดำเนินการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก ไทยมีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับการส่งเสริมเอกลักษณ์ให้นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เน้นการดำเนินนโยบายที่เป็นการส่งเสริมสถานะของไทยในเวทีโลก พร้อมไปกับการสร้างขีดความสามารถให้ทุกภาคส่วนของไทยในการเสริมสร้างสถานะของประเทศให้มีเกียรติภูมิบนเวทีโลกและมีอำนาจในการต่อรองกับนานาประเทศเพื่อปกป้อง รักษา และเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติในทุกมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เพิ่มความนิยมไทยผ่านการใช้อำนาจแบบนุ่มนวล อาจมีการผลักดันประเด็นที่ไทยมีศักยภาพและต้องการส่งเสริมผ่านเวทีหารือระหว่างประเทศเพื่อยกระดับบทบาทของไทยในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการริเริ่มให้เกิดการแลกเปลี่ยนและนำไปสู่การพัฒนาด้านวิชาการและศักยภาพของบุคลากร นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงการรักษามาตรฐานสากลในด้านต่าง ๆ และการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศและเพิ่มโอกาสการมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ รวมไปถึงการเสริมสร้างเครือข่ายของคนไทย/ชุมชนไทยในต่างประเทศ

แผนแม่บทย่อย การต่างประเทศมีเอกภาพ และบูรณาการ

เป้าหมาย

020501

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมขับเคลื่อน การต่างประเทศอย่างมีเอกภาพ และไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับ ต่างประเทศในทุกมิติมากขึ้น

โดยจะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ บนเงื่อนไขเวลาและทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่างประเทศให้เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการดำเนินการข้างต้นจะส่งผลให้การต่างประเทศไทยมีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลกได้ โดยเป้าหมายต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการระหว่างส่วนราชการไทยและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนา/เชื่อมโยงฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ และการอำนวยความสะดวกในการจัดบริการของภาครัฐ/ให้ความช่วยเหลือกับคนไทยในต่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาระดับความร่วมมือระหว่างส่วนราชการไทยเพื่อพัฒนา/ขับเคลื่อนการต่างประเทศในทุกมิติ ระดับความสำเร็จในการสร้างความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ และระดับการพัฒนางานบริการด้านการต่างประเทศ และด้านการกงสุล พบว่า ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างเป็นเอกภาพ โดยใช้กลไกทีมประเทศไทย ที่บูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่ไปประจำการในต่างประเทศ เชื่อมโยงกับส่วนราชการที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดบริการของภาครัฐให้กับคนไทยในต่างแดน และให้ความช่วยเหลือสำหรับผู้ตกทุกข์ได้ยาก โดยในช่วงปี 2562 ทีมประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือคนไทยในหลายสถานการณ์ อาทิ สถานการณ์ความรุนแรงในลิเบีย นอกจากนี้ ยังได้มีการให้บริการผ่านระบบกงสุลออนไลน์ หรือ e-Consular เพื่อประชาชน ซึ่งได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการเปิดใช้งานระบบการเก็บสถิติ

งานกงสุล เพื่อสร้างฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาการให้บริการต่อไป แต่ยังคงขาดการเสริมสร้างเครือข่ายบุคคลและองค์กรที่เป็นมิตรกับประเทศไทยในต่างประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2561 – 2562 เน้นการพัฒนาการดำเนินงานอย่างมีบูรณาการและเอกภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานและความตระหนักรู้เกี่ยวกับงานด้านต่างประเทศของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ผ่านการจัดทำโครงการต่าง ๆ ภายใต้กลไกการทูตเพื่อประชาชนและการทูตสาธารณะ อาทิ การบูรณาการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน ความร่วมมือระหว่างประเทศทางด้านวิชาการ และการจัดงานเทศกาลไทยในต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมระหว่างประเทศ โครงการที่ดำเนินการแล้วอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ โครงการบูรณาการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดกรองคนต่างด้าว ผ่านการเชื่อมโยง

020501

ข้อมูลระหว่างกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ในการอำนวยความสะดวกด้านการตรวจลงตราและตรวจคนเข้าเมืองเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชาวต่างชาติ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากบริบทโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ในปัจจุบันการดำเนินงานในรูปแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองและรับมือกับเหตุการณ์และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง นอกจากนี้ เนื่องจากการดำเนินงานเพื่อให้มีเอกภาพและบูรณาการเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่ได้วางไว้นั้นไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานเดียว ดังนั้นจะต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ซึ่งยังพบข้อจำกัดต่าง ๆ อาทิ ระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่ไม่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานรัฐและความซ้ำซ้อนกันของภารกิจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรพัฒนาการเตรียมการตั้งรับกับภัยคุกคามและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายใต้บริบทโลกในปัจจุบันให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นผ่านการลดทอนขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่จำเป็นเนื่องจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีขอบเขตที่กว้างขวางเชื่อมโยง ซับซ้อน และส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภัยจากการก่อการร้าย การค้ามนุษย์ หรือภัยคุกคามด้านสุขภาพและภัยพิบัติ รวมถึงพิจารณาสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อน พัฒนา และแก้ไขปัญหาด้านการต่างประเทศร่วมกัน ซึ่งกระบวนการการมีส่วนร่วมควรมีหลายระดับ ตั้งแต่การเสนอความคิดเห็น การร่วมดำเนินการ ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงาน โดยการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานนั้นควรกำหนดเป้าหมายร่วมกันใหม่เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการทำงานร่วมกันมากกว่าที่จะใช้บทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเป็นตัวกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ทั้งนี้ ควรสนับสนุนความร่วมมือกัน

ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ ด้านการค้าการลงทุน ด้านวิชาการ และด้านวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มการเข้าถึงของประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านอื่น ๆ และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจต่อไป อาทิ มุ่งขยายกรอบการดำเนินงานภายใต้นโยบายการทูตเพื่อประชาชนทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ พร้อมนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลและการบริการด้านต่าง ๆ รวมทั้งการทำงานอย่างไร้รอยต่อของทุกภาคส่วน โดยมีสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ 99 แห่งทั่วโลก ทำหน้าที่เป็นศูนย์ดำรงธรรมในต่างประเทศ

